

Người chết nhìn thấy gì? (Reading the minds of the “dead”)

- Bài này đăng trên BBC VN ngày 31 tháng 3 2015

Hàng nghìn bệnh nhân trên toàn cầu đang sống đời sống thực vật, kẹt giữa sự sống và cái chết. Ba nhà khoa học đang nỗ lực để giải phóng họ.

"Hãy tưởng tượng bạn tỉnh dậy và nhận ra mình bị khóa bên trong một cái hộp", Adrian Owen nói.

"Điều kỳ lạ là cái hộp này vừa khít với bạn đến từng ngón tay, ngón chân và bạn có thể nghe mọi thứ đang xảy ra xung quanh, tuy nhiên lại không ai nghe thấy tiếng nói của bạn".

"Cái hộp này vừa khít với khuôn mặt bạn đến nỗi môi bạn không thể cử động và không thể tạo ra tiếng động."

"Ban đầu, mọi thứ giống như một trò đùa. Nhưng sau đó bạn dần nhận ra thực tế".

"Bạn nhìn thấy gia đình than khóc về số phận của bạn. Bạn cảm thấy lạnh, rồi lại nóng. Bạn luôn luôn cảm thấy khát nước. Những đợt thăm viếng từ gia đình và bạn bè của bạn giảm dần. Người bạn đời của bạn đi bước nữa. Và bạn không thể làm gì để thay đổi điều đó".

Những người sống đời sống thực vật vẫn còn tỉnh, nhưng không nhận biết điều đó. Mắt của họ vẫn mở và thỉnh thoảng đảo quanh.

Họ có thể cười, nắm tay người khác, khóc, rên rỉ hay lẩm bẩm. Nhưng họ không phản ứng trước một cái vỗ tay, không thể nhìn thấy hay hiểu người khác đang nói gì.

Phản ứng của họ không phải là có chủ đích, mà là theo quán tính.

Tất cả ký ức, cảm xúc và mục đích sống - những yếu tố khiến chúng ta là những cá nhân - đều biến mất.

Thế nhưng khi nhìn thấy đôi mắt họ hé mở, chúng ta không khỏi tò mò tự hỏi rằng, liệu có còn một chút sự sống nào ở đó hay không.

Định nghĩa cái chết

Một thập kỷ trước, có lẽ câu trả lời bạn nhận được sẽ là không.

Tuy nhiên điều này không còn đúng nữa.

Sử dụng các phương pháp quét hoạt động của não, Owen nhận ra những người bị giam cầm trong thân xác mình vẫn có thể suy nghĩ ở một giới hạn nào đó.

Một trong các biện pháp được các nhà nghiên cứu tại Cambridge sử dụng, đó là quan sát quá trình trao đổi chất, ví dụ như oxy và đường, trong não.

Một biện pháp khác phát hiện ra các vùng vẫn còn hoạt động trong não bằng chuyển động của các mạch máu.

Nửa thế kỷ trước, nếu tim ngưng đập, bạn có thể bị cho là đã chết dù có thể bạn vẫn còn nhận thức được mọi thứ xung quanh ngay cả khi bác sỹ gửi bạn đến nhà xác.

Điều này có thể giải thích cho những câu chuyện kỳ bí về việc người chết "sống lại".

Hồi năm 2011, chính quyền tỉnh Malatya của Thổ Nhĩ Kỳ công bố việc xây một nhà xác với một hệ thống báo động và cửa làm lạnh có thể được mở từ bên trong.

Vấn đề ở đây là định nghĩa của giới khoa học về "cái chết" vẫn là điều chưa rõ ràng.

Sự sống không còn được gắn trực tiếp với nhịp đập của trái tim, Owen giải thích.

Nếu tôi có một trái tim nhân tạo, liệu có phải tôi đã chết? Nếu sự sống của tôi được duy trì bằng máy móc, liệu có phải tôi đã chết? Liệu một người mất khả năng tự duy trì sự sống có bị cho là đã chết?

Không, bởi vì nếu như thế thì tất cả chúng ta đều bị xem là đã "chết" suốt 9 tháng trong bụng mẹ.

Một số bệnh nhân sống thực vật vẫn nhận thức một cách giới hạn về mọi thứ xung quanh

Phương phát quét não

Vào năm 1997, Kate Bainbridge, một giáo viên 26 tuổi, bị hôn mê sau khi mắc một căn bệnh có triệu chứng giống như cúm.

Não của cô cũng như toàn bộ thân não bị sung tấy.

Vài tuần sau khi các khu vực nhiễm trùng đã khỏi, Kate tỉnh dậy từ hôn mê nhưng sau đó bị chẩn đoán là chỉ còn sống thực vật.

Bốn tháng sau đó, Kate trở thành bệnh nhân sống thực vật đầu tiên được nhóm các nhà khoa học tại Cambridge nghiên cứu.

Kết quả nghiên cứu, được công bố vào năm 1998, đã gây nhiều bất ngờ.

Không những Kate nhận ra các khuôn mặt mà não của cô còn phản xạ không khác gì những người khỏe mạnh.

Kết quả quét não của cô cho thấy nhiều đường màu đỏ, đánh dấu hoạt động ở vùng sau não, vốn giúp nhận diện các khuôn mặt.

Sáu tháng sau đó, Kate tỉnh giấc.

"Họ nói tôi không thể cảm thấy đau đớn. Họ hoàn toàn sai," Kate nói.

Đôi lúc cô đã muốn gào lên, nhưng các y tá lại tưởng đây chỉ là phản xạ theo quán tính.

Các y tá trong bệnh viện không biết được nỗi đau cô đã cảm nhận trong quá trình điều trị.

Đã có những lúc cô cảm thấy tuyệt vọng và muốn tự sát bằng việc nín thở.

"Tôi không thể ngăn mũi mình ngưng thở. Cơ thể tôi dường như không muốn chết," Kate nói.

Các nhà khoa học như Owen, Laureys và Schiff đã đề nghị xét lại một số trường hợp bị cho là sống thực vật.

Nhiều người trong số này vẫn hoàn toàn ý thức được mọi thứ xung quanh, nhưng lại bị giam lỏng trong chính thân xác mình.

Vào năm 2006, Owen và Laureys tìm cách đối thoại với các bệnh nhân đang sống thực vật.

Một trong số này là Gillian (tên đã được thay đổi), 23 tuổi, vốn đã sống thực vật sau khi bị tai nạn tông xe vào năm 2005.

Owen đã nghiên cứu phản xạ não của những người khỏe mạnh khi ông yêu cầu họ tưởng tượng đang chơi tennis hoặc đi quanh nhà.

Owen sau đó đã yêu cầu Gillian làm điều tương tự.

Điều bất ngờ là bộ não 'thực vật' của cô đã có những phản xạ theo đúng trình tự với những bộ não khỏe mạnh khác và Owen nhận ra ông có thể đọc được suy nghĩ của cô.

Ngày nay, hành trình từ sự sống đến cái chết thường phụ thuộc vào câu hỏi "não đang như thế nào", thay vì "tim đang như thế nào".

Nếu một bệnh nhân sống đời sống thực vật vẫn hoạt động và họ có thể hô hấp không cần trợ giúp.

Họ vẫn nhận thức được một phần nào đó về mọi thứ xung quanh và có hy vọng, dù là mong manh, có thể phục hồi.

Bản gốc của bài viết đã được đăng trên **BBC Future**